



Jarl Hjalmarson: Anförande vid Högerpartiets 50-årsjubileumsstämma 1954

Talare

Jarl Hjalmarson
Partiordförande, Högerpartiet

Datum

13 juni 1954

Plats

Jönköping

1 Vårt högerparti har arbetat i femtio år. Efter högt föredöme borde vi kanske idag ägna oss åt att jubla över de gångna årens segrar och gråta över dess nederlag.

5 Jag föreslår att vi helt avstår.

Vi är idag etthundrasjuttiofemtusen svenska män och kvinnor direkt anslutna till Högerpartiet. Vi tänker med aktning och tillgivenhet på alla som har varit med att förvandla det som en gång var ett hugskott till en folkrörelse. Inom oss
10 bär vi medvetandet om våra förpliktande traditioner. Men just därför att vi känner allt detta så starkt har vi inget behov att tala om det. För oss räcker det med arbete och handling.

Ett högerparti försjunket i det förflutna skulle vara en förnämlig gåva – till herr
15 Erlander – så förnämlig att statsministern till och med skulle ge inrikesministern[1] en bit av tårtan och ett ljus. Visst unnar vi Bondeförbundets ledning ännu ett ljus, men vi unna inte de båda regeringspartierna den lugna sommar och höst de skulle få om Högerpartiet underlät att i praktisk politik uttrycka sitt alternativ. Att herrar Hedlund och Norup[2] nöjer sig med att
20 också i år släpräfsa efter den socialistiska skördetröskan är deras sak. Svenska folket får under inga förhållanden lämnas i ovetskap om att det finns utsäde som ger kärna, inte bara halm och agnar.

De båda koalitionspartier, som bildar underlag för den socialdemokratiska
25 regeringspolitiken, har genom ett ömsesidigt kontrakt förbundit sig att inte aktualisera några frågor om vilka det dem emellan råder delade meningar. Fortsätter koalitionsregerandet ytterligare någon tid kommer det inte att finnas några partiskiljande frågor i regeringen. Sköld[3] och Erlander får det som de vill och Hedlund och Norup som Sköld och Erlander vill. Det blir som när den

gamle skepparen gift sig med sin hushållerska: "Jag slår näven i bordet", skröt han, "och så ropar jag 'Olga sätt på kaffet' och gör hon det inte ögonblickligen så slår jag näven i bordet en gång till. Sätter inte människan kaffepannan på spisen då ... så går jag ut i köket och kokar te, för se Olga tycker så mycket om te."

Jag vet inte vilken kulör man får i färglaboratorierna om man blandar rött och grönt. Men hela svenska folket vet att i politiken ger rött med tillsats av grönt fortfarande rött, möjligen med någon skiftning i ljusblått.

Det är alltså en rent socialdemokratisk politik som är det ena av de två alternativ inför vilka vårt folk står. Det är en socialdemokratisk politik, som för vart år blir allt mer självmedveten, allt mer bestämd i sina anspråk på underkastelse. Vi har laglig rätt att bli företrädare i styrelserna för de försäkringsbolag, där vi har våra försäkringar. Vi, ja vi, skall buga och tacka. Det har vi rätt till. Att kontrollera och regera är Internationalens nya refräng. Det var länge sedan man bland de musikanterna var beredd att resonera. Ernst Wigforss[4] har skrivit melodistämman och Per Edvin Sköld sköter trummor och bastuba.

Mot bakgrund av socialdemokraternas politiska alternativ och deras tilltagande benägenhet att skapa en ärftlig socialdemokratisk ensamrätt till regeringsmakten – utan kvarlåtenhetsskatt – avtecknar sig med skärpa nödvändigheten för Högerpartiet att precisera sin politik i praktiska, för alla människor fattbara förslag. Vi vill frigöra människan, frigöra henne från skyldigheten att i livets alla skiften underkasta sig de politiska myndigheternas övervakning och inblandning. Vi vill visa att personlig säkerhet låter sig förenas med personlig frihet. Vi vill göra klart att okränkta och okränkbara personliga äganderätt är en omistlig förutsättning för fri samlevnad och samverkan människor emellan. Vi vill skapa en aktiv demokrati, som uttrycker människors egenart och personlighet.

Vi i Högerpartiet tillrådes att vara försiktiga – försiktiga med allt som skulle kunna stöta någon. Men försiktigheten kan bli en odygd. Den som både vill säga ja och nej och göra det på samma gång riskerar att ständigt låta som om han hade sötgröt i munnen. Den sortens politik påminner mig alltid om ett slags möbler som fanns i min ungdom. De var soffor, bord, stolar, sängar och tror jag galoschhyllor på en gång. Bara man tryckte på rätt knapp skulle man få vad man ville. I regel fick man något som gick i baklås och som man efter några år med en

70 suck satte upp på vinden.

Högerpartiets försiktighet ligger i att aldrig ge människor ett löfte som vi inte vet att vi kan hålla. För oss är politik realiteter och inte tro på att någonting skall som i en handvändning ger regeringen en tolv på tipset. Men i övrigt föredrar
75 vi att vara oförsiktiga – att hellre riskera ett val än vår linje. Ett högerparti är och måste vara ett högerparti. Däri ligger dess uppgift och – tro mig – dess chans. Tiden rider fort. Ännu hänger socialdemokraterna i hästens svans. Men utvecklingen i den fria världen ger oss i Högerpartiet rätten att lugnt vänta på vår stund, att förbereda oss för den och arbeta för den.

80

Den första förutsättningen för en säker tillvaro är pengar som håller. Att regeringen så länge riksdagen pågår – men inte längre – talar om fasta priser ger inte oss dödliga någon säkerhet. Den har gjort så förr men då fick vi finna oss i att vår tia fortare än kvickt stabiliserades ner till sju och femtio. Det kan inte
85 råda någon tvekan om att ännu en gång risker för nya prisstegringar ligger och lurar i vår samhällsekonomi. Under socialdemokratiskt styre tycks inflationen vara en lika näraliggande fara för de svenska inkomsttagarna som hotet om ett snöskred i Alperna. Man kan hoppas det bästa. Det enda man vet är att minsta snöboll kan sätta lavinen i rullning.

90

Vi i Högerpartiet har inget ansvar för att våra pengar är så värnlösa mot påfrestningar som de idag är. Vi har enträget rått regeringen att driva en politik som skulle ha gjort dem starkare. Gång på gång har vi sagt: Genomför våra förslag till mindre statsutgifter, sänk skatterna, öka sparandet, driv en smidig
95 sund och målmedveten penningpolitik. Därigenom ger ni vår krona egen motståndskraft. Men regeringen – den har väntat på under och väntetiden har den förnött genom att skriva lagar om förlängning av lagar om rätt för sig att plocka ut extraskatter och hindra folk från att ordna upp saker och ting på ett förnuftigt sätt för sig själva och andra. En så kallad restriktiv politik enligt
100 koalitionspartiernas räknemaskiner är tydligen en politik som flyttar över rätten att använda pengar från medborgarna till myndigheterna. Pengar i myndigheternas händer skulle bevars vara ofarliga.

Före och under förra engångsinflationen skedde denna överflyttning med
105 skattsedlarnas hjälp. Nu är alla de slantarna för länge sedan bundna för löpande statsutgifter. Nu gäller det de reserver företagen lagt undan för att skaffa nya maskiner och förfoganderätten över insättarnas medel och sedan låta

110 produktionen och den som vill starta eget nöja sig med resten. Låt mig bara kort och gott säga att ingen som vet någonting av det som sker kan påstå att staten använder pengar bättre, med större omsorg eller större sparsamhet än enskilda. Staten är sannerligen inget föredöme när det gäller att vända på slantarna och inte regeringen heller.

115 Högerpartiet hävdar att det allmänna lika litet som den enskilde kan bygga hus av sedlar. Därför måste staten täcka sitt lånebehov på samma sätt som alla andra – genom att låna verkligt sparande. Detta förutsätter idag att myndigheterna krymper sina anspråk och framför allt att sparandet ute i samhället befordras. Endast om vi förmår mobilisera människornas vilja att spara får vi utrymme för
120 ett bostadsbyggande som kan förvandla bostadsbristen till en till en mardröm från den socialdemokratiska tiden. Endast då kan vi få till stånd en sådan modernisering och utbyggnad av vår produktionsapparat att vi på allvar kan börja tala om arbetarpensionering, förkortning av arbetstiden och om allmänna lönehöjningar, som inte äts upp av prisstegringar.

125 Det enskilda sparandet har en nyckelställning. Det erkänner socialdemokraterna också men för dem är spararen ändå en misstänkt figur – en förklädd kapitalist. För oss är han en människa som ger uttryck för personligt ansvar och för de sunda instinkter som människor kan ha. Kanske bottnar skiljaktigheterna i vårt
130 sätt att bedöma utsikterna för en sparfrämjande politik djupast däri. Socialdemokraterna rycker på axlarna och vill allt utom att göra ett ordentligt försök. Vi vet – av praktisk erfarenhet – att ett hållbart skydd mot prisstegringar får man inte genom att staten ålägger oss medborgare ett tvångssparande. Detta kan ge ett överskott i statshushållet men ett kortvarigt överskott. Vad vi vill
135 åstadkomma är inte detta, inte ett sken av stabilitet som snabbt blixtrar förbi. Vi vill ha överskott i de många hushållen, i människors räkenskaper. Det är ett bestående överskott och ett grundmurat värn mot prisstegringar. De många kronorna från de många spararna ger miljoner, hundratals miljoner och miljoner i riktiga pengar.

140 Regeringspolitiken arbetar med så kallat frivilliga överenskommelser, med hot och tvång. Vart den egentligen syftar vet ingen – förmodligen inte ens de som ansvarar för den. Frågar man får man ungefär samma svar som en fotograf jag häromdagen hörde talas om. En gammal dam bad honom göra en förstoring av
145 ett fotografi av en gammal avliden morbror. Men – sa hon – kan ni ta av honom hatten? Javisst, men hade han benat eller uppstruket hår? Dum fråga! Det måtte

ni väl se när ni har tagit av honom hatten. Regeringen förlitar sig på sitt eget ”högre förnuft”, deras initiativ, deras inre beslutsamhet och vilja. Vår politik är
150 stimulerande och ansvarsbefrämjande. På kort – mycket kort – sikt når man
kanske säkrare resultat med paragrafer och straffbestämmelser. På sikt vinner
man mer, bättre, hållbarare och riktigare ting genom att ge människorna
förtroende, genom att aktivisera deras omsorg om allmänt och eget väl. Man
155 kan med extraskatter och krångel ta ifrån en ung familj lusten att spara till en
egen bil och på det viset tjäna valutor åt riksbanken. Men ingen kan tvinga dem
att köpa statsobligationer i stället.

Att mobilisera människornas sparvilja och öka deras sparförmåga är för oss inget
självändamål. Det ingår i en politik som ger säkra pengar och därmed säker
160 sysselsättning. Den bästa försäkring mot arbetslöshet som finns är små och stora
företag, som i vårt eget land och på världens alla marknader kan kämpa om
arbetstillfällena och segra i den kampen. Det allvarligaste hotet mot vår
sysselsättning som idag kan tänka skulle vara en ny engångsinflation, en våldsam
stegring i kostnaderna. Både jordbruk, industri, hantverk och handel skulle få
165 olösliga problem att brottas med.

Vi begär inte att människorna skall spara därför att samhället eller näringslivet
har nytta av det. Vi vill göra det lättare och mer lönande för var och en att lägga
undan en slant, därför att var och en själv har fördel av det och därigenom
170 stärker sin egen ställning. Vår politik går ut på att göra alla medborgare till
personliga ägare med tryggare äganderätt. Därför vägrar vi att gå med på alla de
nya lagar där socialismens fientlighet mot äganderätten får formen av en
myndighets rätt att förfoga över människornas egendom på det sätt som bäst
passar de maktägande politikerna. Därför söker vi säkra äganderätten och att
175 sprida den till nya grupper av människor. Det fåtalsvälde över egendomen som
vidgad statlig äganderätt i praktiken betyder är ur våra synpunkter omöjligt att
godtaga. Lika omöjligt är ett enskilt fåtalsägande. Vårt mål är en personlig
äganderätt som i praktiken ligger inom räckhåll för alla. Den tekniska
utvecklingen ger möjligheterna att i vår generation göra den egendomsägande
180 demokratin till verklighet. Hindret är en socialistiskt inriktad politik. Det
hindret kan övervinnas. Det skall övervinnas!

Myndigheter och politiker skall inte bestämma vad människorna skall äga. Vill
de använda sina sparmedel för att köpa aktier i stora, etablerade företag är det
185 deras sak. Vill de förverkliga den dröm som långt fler än man tror drömmer –

att sätta in sina slantar, sin energi och sin uppslagsriktighet i ett eget litet företag får detta inte hindras. Det skall befrämjas på alla de sätt detta är möjligt. Vill de skaffa sig en bil skall detta kunna ske utan att bagageutrymmet behöver fyllas med skattekvitton.

Det finns emellertid en form för personligt ägande som ur alla synpunkter är värd att uppmuntras – det egna hemmet. De många hundratusen
195 egnahemsägarna, som stannar hemma på kvällarna och donar med sitt hus eller sin trädgård, gör därigenom en extra insats – en extra arbetsinsats, som inte kan mätas men trots detta betyder mycket i en situation där varje avlönad timme behövs för att ge de bostadslösa tak över huvudet. Egnahemsägarna är dessutom våra uthålligaste sparare. De ger sin familj och inte minst det växande släktet en fast punkt i tillvaron.

200 Regeringen vill tvinga egnahems- och villaägare att betala skatt på konstruerade inkomster även om de inte finns i verkligheten. Högerpartiet kämpar för en rättvis beskattning av egnahemsägarna. Vi är också beslutna att avveckla fastighetsskatten och att finna en lösning för de kommuner som är beroende av
205 denna, inte minst genom att låta staten skatta för sina anläggningar där de finns.

Högerpartiet bygger hus, har det stått i tidningarna. Det är rätt. Vi bygger fyra
210 experimenthus. Detta betyder varken att vi tänker etablera oss som en ny bostadsstyrelse, som likt den redan existerande tror sig ha patent på bostadsfrågans lösning eller att vi vill uppträda som så kallat allmännyttigt bostadsföretag. Sådana har vi mer än nog av. Får vi många fler är jag rädd att hyresgästerna i vårt land får göra som engelsmännen när det gäller särskilt fina
215 klubbar – skriva in de nyfödda på väntelistorna.

Vad vill vi då?

220 Försöka att i praktiken visa, att det går att uppföra egnahem, som människor med vanliga inkomster har råd att bygga, att bo i och att bli ägare till. Våra arkitekter har ritat en bra familjebostad, med goda utrymmen men utan finesser. Standarden går att förbättra allteftersom familjernas resurser och behov växer.

Att det finns billiga och bra egnahem har visst inte betydelse bara för städer och tätorter. Det är inkörsporten till ett differentierat näringsliv, som kan ge också landsbygden industri- och hantverksföretag.

230 Även på detta område är det alltså kostnadsproblemet vi vill angripa. När byggnadskostnaderna är så höga att statens själv måste begära sextio kronor per kvadratmeter då den hyr ut lokaler i en medelstor stad, måste dessa kostnader granskas i varje skrymsle och varje chans att sänka dem omsorgsfullt tagas tillvara, Människorna i detta land har inte råd att betala över fyratusen kronor
235 om året för en vanlig trerumslägenhet. Den verkliga boendekostnaden blir inte mindre därför att vi allesammans betalar tio procent extra i inkomstskatt för att det inte skall synas vad en ny lägenhet kostar.

Vår målsättning är en familjebostad som inte tar mer än en femtedel av en
240 normal inkomst i hyra. Det målet skall vi nå. De besparingar detta förutsätter och den ökning i det enskilda sparandet vi vet oss kunna åstadkomma genom att kraftigt premiera bostadssparandet skall ge oss utrymme för det bostadsbyggande vi behöver. Därigenom kan vi undan för undan frigöra bostadsmarkandens fruktansvärda personliga och sociala problem. Vi vill ha fri
245 konkurrens på lika villkor på byggnadsområdet. Vi är övertygade om att den leder till konkurrens om hyresgästerna och därmed till goda bostäder och billiga hyror.

Regeringspartierna har lagt sig till med en min, där obeskrivlig förtrytelse
250 blandas med bekymrad förvåning. Den minen tas fram vid lämpliga tillfällen men framförallt då talet kommer in på beslutande folkomröstning och behovet av omedelbara skattelättnader.

Folkomröstningar ger vanliga människor en chans att säga sin mening i en
255 bestämd fråga utan omsvep och utan särskilda ombud. Det är direkt demokrati och i våra dagar mer än någonsin nödvändig som verksam kontroll på de styrande, vilka dessa styrande än må vara. En vaken opinion och politiskt medvetna människor är den bästa garantien för rättssäkerhet och mot maktmissbruk. Eget ansvar direkt i bestämda samhällsfrågor skulle fostra
260 allmänna meningen till ökad vaksamhet och ökad insikt om att det numera är de många medborgarna själva som till sista öret får betala vad samhällets åtgärder kostar.

265 Motståndet mot den beslutande folkomröstningen är så hårt att svenska folket själv inte ens kan få säga sin mening i saken. Vad fruktar man? Att folket skall tycka annorlunda än regeringen. Den risken föreligger naturligtvis om en vanlig människas ord får väga lika tungt som ett statsråds.

270 De våldsamma prisstegringar som löpte samman i 1951 års engångsinflation höjde skatterna i vårt land på ett sätt som ingen finansminister skulle ha vågat. Ovanpå 1947 års högskattenivå har vi fått ytterligare en påbyggnad, som ger staten pengar men också tar pengar främst från de stora grupperna små- och medelstora inkomsttagare i vårt land.

275 När vi i Högerpartiet talar om skatter menar vi alla skatter, alltså både dem som vi betalar med våra källskatteavdrag och dem staten tar ut på mer eller mindre nödvändiga varor. Nu tar det allmänna hand om nästan var tredje krona av arbetsförtjänsten i en vanlig svensk familj.

280 Detta kan inte fortsätta. Det får inte fortsätta.

Vi i Högerpartiet har tagit de första stegen på skattesänkningarnas väg både på de indirekta skatternas område och genom vårt förslag att staten nu omedelbart
285 skall återgå till att taga ut inkomstskatten med normala belopp. Vårt förslag till sänkning ned till den normala nivån betyder att människorna själva skulle få behålla nära tio kronor mer av varje hundralapp de nu betalar i skatt till staten.

Ett verkligt alternativ i skattefrågan kan emellertid inte nöja sig med att kräva
290 skattelindring. Det måste innefatta konkreta förslag till sänkningar i statens utgifter som ger full täckning för varje öre man lovat i sänkta skatter. Högerpartiet har klart redovisat sina förslag till skattesänkningar. Det har också klar visat vilken väg man måste gå för att kunna genomföra dessa sänkningar. Vi har inte nu velat genomföra en obligatorisk sjukförsäkring och har snabbt velat
295 avveckla de bostadssubventioner, som skall delas ut till dem råkar få bostad i ett nybyggt hus. Våra motståndare har granskat beräkningarna och sökt efter fel i dem med en iver som ut våra synpunkter bara är välkommen.

Ett fel tror de sig ha funnit. Vi har föreslagit att små och stora företag skulle
300 enligt gällande lag få använda sina reserver för att ge dem som arbetar bättre maskiner och redskap. Regeringen har bestämt att dessa reserver redan nu i betydande utsträckning skall beskattas.

305 Vad man tar ut mer i år får man mindre kommande år. Man naggar sparandet i kanterna och minskar därigenom människornas utkomstmöjligheter och deras framtida förmåga att betala tribut till det allmänna.

310 Vi har i våra kalkyler ingalunda förbisett den tillfälliga och utomordentligt osäkra inkomst, på vilken regeringen bygger sin förhoppning om budgetstabilitet. Vi har i stället lagt fram en rad förslag som syftar till att det allmänna dels skall bygga mindre för sina egna behov, dels bygga enklare och billigare.

315 Vi har velat anslå medel så att Norrbottens Jernverk skulle kunna fortsätta sin drift tills en ordentlig utredning om dess framtid är klar. Regeringen har tecknat värdelösa aktier i företaget för tvåhundra miljoner kronor men inte anvisat ett öre för att täcka förlusten. Om ni eller jag gjort på samma sätt hade vi hamnat på en statlig förbättringsanstalt men regeringen kan ju inte bli bättre än den redan
320 är.

Vi hävdar bestämt att den plan som för statens hushållning vi gjort upp är starkare än regeringens. Den är också starkare därför att vi utanför kalkylerna har den reserv en skattesänkning i och för sig skapar. De höga skatternas politik
325 håller på att sluta i stillastående statsinkomster. De låga skatternas politik är den enda som kan ge nya impulser, undan för undan öka våra inkomster och därmed statens och på så sätt också undan för undan ge utrymme för nya skattelindringar. Den tioprocentiga sänkningen av inkomstskatten vill vi genomföra från den 1 januari nästa år. Redan den 1 januari året därpå är vi
330 beredda att godtaga den sänkning i skatterna som ett enklare och rättvisare taxeringsförfarande kan ge.

Skattepolitiken, den ekonomiska politiken, bostadspolitiken och vår ställning till folkomröstningen är uttryck för en gemensam tankegång, för övertygelsen
335 att också vi i vårt land har viljan och krafterna att göra det dagliga livet friare, säkrare och rikare för de många och därmed lägga en fast grund för andlig vidareutveckling och kulturell blomstring. Endast fria människor blir hela människor.

340 Vårt land är och skall förbli en västerländsk demokrati. Varje terrängförlust västerlandet gör är en förlust också för oss. Vi står inte utanför motsättningarna

i världen, sitter inte på åhörareläktarna i den hetsiga debatt om livsstil och
levnadsbetingelser som pågår. Vårt öde är oupplösligt förknippat med
345 demokratiernas. Vår framtid hänger på deras förmåga att hävda sin rätt, att leva
sitt eget liv. Tanken att vårt land skulle medverka i eller ta ledning av något slags
neutralt bälte, som skulle ligga som en utrikespolitisk allmänning mellan de
båda sidorna i världskampen, är orimlig. Den är orimlig därför att vi är och
förblir en västerländsk demokrati. Den är orimlig därför att det inte finns något
350 ingenmansland i den moderna världen, där alla avstånd krympt och där
maktlinjerna korsar varandra över hela vårt klot. Vår uppgift är inte att springa
med bud mellan de motsatta lägren. Vår uppgift är att under våra
förutsättningar hävda svenskt oberoende, svensk frihet och västerländsk livssyn.
Vi har valt vägen att stå utanför militära stormaktsförbund. Stödda av ett starkt
355 försvar vill vi hävda vår handlingsfrihet. Ingen skall tveka om att vi kommer att
försvara vår frihet. Ingen skall heller tveka om att ekonomiskt, kulturellt och
mänskligt hänger vi samman med det västerland, från vilket de andliga
strömmarna går till vårt land, med vilket vi tänker och känner gemensamt.

[1] 1951-1957 var Bondeförbundets partiordförande Gunnar Hedlund i
Rådombesamling inrikesminister.
365 [2] Sam Norup (BF) var jordbruksminister 1951-1957.
[3] Per Edvin Sköld (S) var finansminister 1949-1955.
[4] Ernst Wigforss var socialdemokratisk vänsterideolog och finansminister
1924-1926, 1932-1936 och 1936-1949. Ernst Wigforss och Gunnar Myrdal var
huvudförfattarna till det socialdemokratiska efterkrigsprogrammet.

Källa

<div>Manuskript inskickat av Moderaterna.</div>

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/jarl-hjalmarson-anforande-vid-hogerpartiets-50-ars-jubileums-stamma-1954>